

засідання, у формі якого проводиться рольова гра, має ознаки формалізованості, відкритості, змагальності, усності, безпосередності та видовищності. Змагальність у цьому випадку має подвійне значення, адже є не лише одним з основних принципів цивільного процесу, а й проявом суперництва студентів, які у формі судового процесу можуть позмагатися знаннями, вміннями, навиками та ораторською майстерністю.

На юридичному факультеті ДонНУ імені Василя Стуса навчальні судові процеси проводилися у межах кримінального процесу. З 2015 року вони були запроваджені й у формі правничої студії «Навчальний цивільний процес». У межах «Навчального цивільного процесу» студенти мають можливість отримати навики юридичної практики щодо надання правової допомоги у суді, а також розгляду та вирішення справи у суді.

Під час роботи студенти поділяються на групи, обирають фабулу справи з переліку запропонованих викладачем, що ґрунтуються на матеріалах реальних справ і стосуються найбільш актуальних справ цивільної юрисдикції. За обраними фабулами студенти розподіляють між собою процесуальні статуси, на підставі аналізу законодавства та судової практики виробляють позиції, повністю готують всі процесуальні документи (позовні заяви та додатки до них, заперечення на позов, письмові пояснення, клопотання, ухвали, рішення та журнали судових засідань, письмові докази тощо), тобто формують справу від «А до Я».

Демонстрація результатів цієї роботи відбувається у формі модельних судових засідань з повним дотриманням вимог цивільного процесуального законодавства у залах судових засідань Апеляційного суду Вінницької області. Роботу студентів оцінюють професійні судді, які після завершення засідань та оголошення прийнятого рішення дають оцінку його результатам, висловлюють поради та діляться власним досвідом з майбутніми правниками, що є для них безцінним.

ОСОБИСТІСНО-ОРІЄНТОВАНІ МЕТОДИ НАВЧАННЯ

І.Є. Жданова

Результатом вищої юридичної освіти є не просто отримання професійних здібностей, а становлення професійно-діяльнісних основ культури життєтворчості особистості, які проявляються у готовності і здатності до інноваційної діяльності, до вдосконалення законотворчої та правоохоронної діяльності, до світоглядно-ціннісної гуманізації будь-якої сфери соціального функціонування. Вища юридична освіта, спрямована на формування особистості професіонала, зазвичай займає в житті людини період особливо активного особистісного становлення та ідентифікації, що веде до актуалізації розвитку в її структурі виховних, світоглядно-формуєчих, творчо-розвивальних форм діяльності. Такий розвиток можливий в умовах сприяння організації і змісту навчально-виховного і культурно-творчого процесу в рамках вищого навчального закладу.

Головним принципом розробки технології особистісно-орієнтованого навчання є визнання індивідуальності студента, створення необхідних і достатніх умов для його розвитку. Технологізація особистісно-орієнтованого процесу передбачає спеціальне конструювання лекційного матеріалу, навчальних текстів, дидактичного матеріалу, методичних рекомендацій до його використання, типів навчальних діалогів, форм контролю за особистим розвитком студентів у ході оволодіння знаннями. Звідси, важливим питанням у ВНЗ є і введення нових, прогресивних методів навчання і наукової роботи.

Пропонується будувати навчання на принципі «розвиваючої допомоги». Суть його полягає у тому, щоб не робити за студента, не вказувати йому, що робити, не вирішувати його проблеми, а допомогти йому усвідомити себе і пробудити власну активність та внутрішні сили, щоб він сам робив вибір, обирав рішення і відповідав за них. Тому завдання викладача – стимулювати і полегшувати самостійну діяльність студента. Для цього замість авторитарного навчання, сутність якого зводиться до засвоєння навчальної програми і знань, відібраних викладачем, слід ввести інший тип навчання – «дослідне учіння», при якому студенти вчаться у вільній самостійній діяльності, на власному досвіді, в процесі дискусій і прийняття рішень. Створення такого учіння потребує: 1) зміни позиції вчителя; 2) створення атмосфери «свободи учіння» в групі; 3) використання методів, які стимулюють активність учня і його розвиток.

До методів, які стимулюють «свободу учіння», належать: постановка проблем для вирішення їх як реальних, а не навчальних; використання різних джерел знання: людей, практичного досвіду, книг, аудіовідеотехніки тощо; метод проектів; організація роботи в групах різного складу; організація навчання як дослідження, експерименту; спеціальні заняття з самопізнання, міжособової взаємодії. Для створення атмосфери «відкритого учіння» викладачі цього напряму пропонують використовувати й емоційно забарвлені методи (ігрові), і раціональні («навчальні пакети», програмовані посібники). Види завдань на заняттях за особистісно-орієнтованого навчання можуть бути наступними:

1) завдання на створення можливостей самопізнання: за поданим викладачем планом, схемою, алгоритмом студент перевіряє виконану ним роботу, робить висновки про здобутки і помилки; аналізує, оцінює характер своєї участі в навчальному процесі; ступінь активності, ініціативності, позицію у взаємодії з іншими студентами; знаходить особисті якості або навчальні характеристики у навчальному матеріалі;

2) завдання на створення можливостей для самовизначення: включають аргументований вибір різного навчального матеріалу, способу виконання завдань, форми звітності про виконання завдання;

3) завдання на «включення» самореалізації: вимагають творчості в змісті, способі виконання роботи (перетворення змісту на схеми, опорні конспекти, виконання не за зразком практичних робіт); вибір студентом різних видів завдань (науковий звіт, інсценування, газета тощо);

4) завдання, що орієнтовані на спільний розвиток студентів: «мозковий штурм», театралізація, групові проекти, інтелектуальні командні ігри; творчі спільні завдання з (або без) розподілом викладачем організаційних ролей у групі; спільний аналіз процесу й результату роботи;

5) завдання й група методів організації спільної роботи, які спрямовані на розвиток намірів змінити себе: завдання, які дозволяють добровільно обрати вид навчальної роботи та проаналізувати результати (добровільне самооцінювання); завдання на опрацювання своїх навчальних перспектив; завдання на вияв особистих якостей (цей вид не оцінюється в балах).

К ВОПРОСУ ОБ АКТИВНЫХ МЕТОДАХ ОБУЧЕНИЯ

Ю.А. Костенко

Активное обучение – это постоянное взаимодействие между преподавателем и студентами в процессе обучения с использованием таких форм, которые обеспечивают реализацию внутреннего механизма саморазвития обучающихся, тем самым, повышая качество обучения и контроль над самостоятельной работой